Ariadna Iustina Venera GRIGORE

Consimţământul în contractele translative de proprietate

Editura Hamangiu

Cuprins

PREFAȚĂ VII

ABREVIERI XIX

INTRODUCERE 1

CAPITOLUL I. CONSIMȚĂMÂNTUL – PARTE A VOINȚEI JURIDICE 11
Secțiunea 1. Aspecte introductive 11
Secțiunea a 2-a. Voința juridică – o realitate complexă atât din punct de vedere juridic, cât și din punct de vedere psihologic 11
§1. Noțiune 11
§2. Rolul voinței juridice în exprimarea consimțământului 13
2.1. Teza voinței dirijate 13
2.2. Teza voinței necesare 14
§3. Formarea voinței interne – cauza actului juridic civil 15
§4. Voința declarată prin exteriorizarea consimțământului 18
4.1. Noțiune 18
4.2. Condiții 18
4.3. Taxonomia consimțământului 19
4.3.1. Consimțământul formator de act 20
4.3.1.1. Consimțământul validator 20
4.3.1.2. Consimțământul de abilitare 27
4.3.1.3. Consimțământul de agrement (de agreare) 28
A. Contractele bancare 28
B. Cesiunea de creanță 29
C. Cesiunea contractului 32
D. Preluarea de datorie 35
4.3.1.4. Consimțământul de reprezentare 36
4.3.2. Consimțământul efectual 36
4.4. Implicațiile principiului libertății contractuale și ale principiului voinței reale 37
Secțiunea a 3-a. Limitele libertății contractuale 39
§1. Limitări psihologice ale voinței juridice, ca formă a limitării libertății contractuale 39
1.1. Abordarea normativă (modelul normativ) 39
1.2. Abordarea descriptivă (modelul descriptiv) 40
1.3. Abordarea prescriptivă 40
§2. Limitări juridice ale voinței, privită ca libertate contractuală 41
2.1. Ordinea publică 41

2.2. Ordinea publică economică 44
2.3. Bunele moravuri 44
2.4. Limitări izvorâte din instituțiile de drept civil 47
2.5. Limitări contractuale 47
2.6. Abuzul de drept 50
Secțiunea a 4-a. Teoria autonomiei de voință 51
§1. Consecințele juridice ale voinței autonome 52
§2. Individualismul modern 52
§3. Evoluția teoriei autonomiei de voință 52
§4. Critica teoriei autonomiei de voință 54
§5. Contracte negociate, contracte de adeziune și contracte obligatorii 55
Secțiunea a 5-a. Construcția juridică a contractului prin prisma teoriilor alternative autonomiei de voință 58
§1. Teoria contractuală 58
§2. Solidarismul contractual 59
Secțiunea a 6-a. Concluzii 60

CAPITOLUL AL II-LEA. NEGOCIEREA, ÎNCHEIEREA, EXECUTAREA ȘI ÎNCETAREA CONTRACTELOR ÎN GENERAL 63
Secțiunea 1. Formarea instantanee versus formarea etapizată a contractelor 63
§1. Precizări introductive 63
§2. Procesul de asanare a inegalității contractanților 65
Secțiunea a 2-a. Negocierea contractelor 67
§1. Acordul de negociere 67
§2. Buna-credință în momentul negocierilor și în executarea contractelor 67
Secțiunea a 3-a. Încheierea contractelor 70
§1. Formalismul informativ 71
§2. Formalități și forme de abilitare 72
§3. Formalități și forme de control 72
§4. Obligația de informare 73
§5. Obligația de a se informa 73
§6. Încheierea contractului prin intermediul negocierilor 74
§7. Încheierea contractului prin mecanismul întâlnirii cererii cu oferta 75
7.1. Oferta de a contracta 75
7.2. Retragerea și caducitatea ofertei 77
7.3. Acceptarea ofertei 77
§8. Încheierea progresivă a contractului 78
8.1. Promisiunea de a contracta 78
8.2. Pactul de opțiune 79

8.3. Contractul-cadru 80
8.3.1. Particularitatea contractului-cadru: dublul consimțământ 80
8.3.2. Consecințele dublului consimțământ 81
8.3.3. Diferențierea contractului-cadru de alte particularități contractuale ale consimțământului 81
8.3.3.1. Contractul-cadru versus promisiunea de a contracta 81
8.3.3.2. Contractul-cadru versus contractul unic cu executare succesivă 82
8.3.3.3. Contractul-cadru versus acordul de negociere 82
8.3.4. Aplicație a contractului-cadru: contractul încheiat de Comisia Europeană cu Pfizer Inc. și BioNTech Manufacturing GmbH 83
Secțiunea a 4-a. Formalități de înregistrare administrativă și fiscală 85
Secțiunea a 5-a. Revizuirea contractelor 86
Secțiunea a 6-a. Principii aplicabile încetării contractelor 86
Secțiunea a 7-a. Concluzii 87

CAPITOLUL AL III-LEA. CONSIMȚĂMÂNTUL ÎN CONTRACTUL DE VÂNZARE 89
Secțiunea 1. Condițiile necesare pentru formarea consimțământului 89
§1. Discernământul persoanei de la care provine consimțământul 89
§2. Exteriorizarea consimțământului 90
§3. Intenția generării de efecte juridice 90
§4. Nevicierea consimțământului 91
Secțiunea a 2-a. Viciile de consimțământ 91
§1. Eroarea 91
1.1. Noțiune și clasificare 91
1.2. Condițiile juridice ale erorii 96
1.3. Proba erorii 96
1.4. Sancțiunea vicierii consimțământului prin eroare 96
1.5. Concluzie 97
§2. Dolul 97
2.1. Noțiune 97
2.2. Structură 98
2.3. Condițiile calificării dolului ca viciu de consimțământ 99
2.4. Clasificare 100
2.5. Condițiile juridice ale dolului 100
2.6. Proba dolului 101
2.7. Sancțiunea dolului 101
2.8. Concluzie 102
§3. Violența 102
3.1. Noțiune 102

3.2. Clasificare ____ 102
3.3. Proba violenței ____ 103
3.4. Structură ____ 104
3.5. Cerințe necesare pentru existența violenței ____ 104
3.5.1. Temerea să fie justificată ____ 104
3.5.2. Amenințarea să fie injustă ____ 105
3.5.3. Amenințarea să provină de la cocontractant ori de la un terț, dar cocontractantul să o fi cunoscut ori să fi trebuit să o cunoască ____ 105
3.6. Sancțiunea violenței ____ 106
§4. Leziunea ____ 106
4.1. Noțiune ____ 106
4.2. Natură juridică ____ 107
4.3. Domeniu de aplicare ____ 108
4.4. Condiții ____ 109
4.5. Sancțiunea leziunii ____ 109
§5. Privire comparativă asupra viciilor de consimțământ ____ 110
Secțiunea a 3-a. Particularitățile consimțământului în contractul de vânzare ____ 111
§1. Introducere ____ 111
§2. Efectele juridice particulare rezultate în urma aplicării Legii nr. 255/2010 ____ 112
§3. Promisiunea unilaterală de vânzare/cumpărare ____ 119
3.1. Noțiune ____ 119
3.2. Natură juridică ____ 121
3.3. Condiții de valabilitate ____ 125
3.4. Efectele neexecutării promisiunii unilaterale de vânzare/cumpărare. Condițiile acțiunii pentru pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de contract ____ 127
3.4.1. Îndeplinirea tuturor condițiilor legale pentru încheierea contractului de vânzare ____ 127
3.4.2. Existența unui refuz nejustificat al promitentului de a încheia contractul de vânzare ____ 128
3.4.3. Reclamantul să își fi executat integral obligațiile asumate prin promisiune ____ 128
3.4.4. Bunul promis sau dreptul asupra bunului să se mai găsească în patrimoniul vânzătorului ____ 129
3.5. Încetarea promisiunii unilaterale de vânzare/cumpărare ____ 130
3.6. Dovada promisiunii unilaterale de vânzare/cumpărare ____ 131
§4. Promisiunea bilaterală de vânzare ____ 131
4.1. Noțiune și natură juridică ____ 131

4.2. Condițiile de valabilitate și dovada promisiunii bilaterale de vânzare 133
4.3. Efectele neexecutării promisiunii bilaterale de vânzare 133
4.4. Încetarea/stingerea promisiunii bilaterale de vânzare 135
§5. Pactul de opțiune 135
5.1. Noțiune și natură juridică 135
5.2. Caractere juridice 137
5.3. Condițiile de valabilitate și dovada pactului de opțiune 138
5.4. Efectele pactului de opțiune 139
5.5. Stingerea pactului de opțiune 140
§6. Pactul de preferință 142
§7. Dreptul de preempțiune 144
7.1. Noțiune și evoluție 144
7.2. Dreptul convențional de preempțiune 144
7.3. Dreptul legal de preempțiune 146
7.3.1. Codul civil – dreptul comun în materie de preempțiune 146
7.3.2. Dreptul de preempțiune prevăzut de legi speciale 146
7.4. Caracterele juridice ale dreptului de preempțiune 150
7.4.1. Caracterul indivizibil 150
7.4.2. Caracterul incesibil 151
7.4.3. Caracterul intuitu personae 151
7.4.4. Caracterul temporar 151
7.4.5. Caracterul de ordine publică 151
7.5. Formalitățile de publicitate în cazul dreptului de preempțiune 152
7.6. Exercitarea dreptului de preempțiune 152
7.6.1. Înainte de perfectarea contractului cu terțul 152
7.6.2. După încheierea contractului cu terțul 153
7.7. Executarea silită a bunului asupra căruia poartă dreptul de preempțiune 153
7.8. Stingerea dreptului de preempțiune 154
Secțiunea a 4-a. Vânzarea unui bun viitor 155
Secțiunea a 5-a. Varietăți de vânzare 156
§1. Vânzări experimentale 156
1.1. Vânzarea pe încercate 156
1.2. Vânzarea pe gustate 157
1.3. Vânzarea după mostră sau model 157
§2. Vânzarea unei moșteniri 158
§3. Vânzarea cu rezerva proprietății 159
§4. Vânzarea cu opțiune de răscumpărare 161
§5. Vânzarea prin intermediul mijloacelor electronice 164
5.1. Aspecte introductive 164

5.2. Efectele juridice ale exercitării dreptului de retractare a consimțământului ____ 165
5.3. Formularul de retractare a consimțământului în vânzările online ____ 166
Secțiunea a 6-a. Mandatul convențional civil în materia contractului de vânzare ____ 166
Secțiunea a 7-a. Concluzii ____ 167

CAPITOLUL AL IV-LEA. CONSIMȚĂMÂNTUL ÎN CONTRACTUL DE SCHIMB ____ 173
Secțiunea 1. Natura juridică a contractului ____ 173
Secțiunea a 2-a. Particularitățile consimțământului în contractul de schimb ____ 174
Secțiunea a 3-a. Mandatul convențional civil în materia contractului de schimb ____ 175
Secțiunea a 4-a. Concluzii ____ 176

CAPITOLUL AL V-LEA. CONSIMȚĂMÂNTUL ÎN CONTRACTELE ALEATORII TRANSLATIVE DE PROPRIETATE ____ 177
Secțiunea 1. Contractul de întreținere ____ 177
Secțiunea a 2-a. Contractul de rentă viageră ____ 180
Secțiunea a 3-a. Contractele de joc și de pariu ____ 182
Secțiunea a 4-a. Contractul bursier ____ 186
Secțiunea a 5-a. Mandatul convențional civil în materia contractelor aleatorii ____ 189
Secțiunea a 6-a. Concluzii ____ 189

CAPITOLUL AL VI-LEA. CONSIMȚĂMÂNTUL ÎN CONTRACTUL DE SOCIETATE ____ 192
Secțiunea 1. Introducere ____ 192
Secțiunea a 2-a. Influența modificărilor aduse în sfera dreptului familiei raportate la încheierea contractului de societate ____ 193
Secțiunea a 3-a. Subscrierea și vărsarea aportului social în cazul contractului de societate ____ 194
Secțiunea a 4-a. Transferul proprietății aporturilor din patrimoniul asociaților în patrimoniul societății ____ 195
Secțiunea a 5-a. Viciile de consimțământ în cadrul contractului de societate ____ 196
Secțiunea a 6-a. Consimțământul tacit ____ 196
Secțiunea a 7-a. Simulația în contractul de societate ____ 196
Secțiunea a 8-a. Promisiunea de societate ____ 197

Secțiunea a 9-a. Mandatul convențional civil în materia contractului de societate 198
Secțiunea a 10-a. Concluzii 198

CAPITOLUL AL VII-LEA. CONSIMȚĂMÂNTUL ÎN CONTRACTUL DE DONAȚIE 200
Secțiunea 1. Considerații generale privind condițiile de valabilitate a donației. Aspecte particulare privind consimțământul 200
Secțiunea a 2-a. Promisiunea de donație 206
Secțiunea a 3-a. Principiul irevocabilității donației 206
Secțiunea a 4-a. Consimțământul în cazul diferitelor varietăți de donații 207
§1. Consimțământul în cazul donațiilor deghizate 207
§2. Consimțământul în cazul donațiilor indirecte 208
§3. Consimțământul în cazul darurilor manuale 208
§4. Consimțământul în cazul contractului de sponsorizare 209
§5. Consimțământul în cazul contractului de mecenat 212
§6. Consimțământul în cazul donației de organe, țesuturi și celule de origine umană 213
6.1. Prelevarea de organe, țesuturi și celule de origine umană 213
6.1.1. De la persoane aflate în viață 213
6.1.2. De la persoane decedate 215
6.2. Transplantul de organe, țesuturi și celule de origine umană 216
Secțiunea a 5-a. Mandatul convențional civil în materia contractului de donație 217
Secțiunea a 6-a. Concluzii 218

CAPITOLUL AL VIII-LEA. CONSIMȚĂMÂNTUL ÎN CONTRACTUL DE LEASING 220
Secțiunea 1. Relația stabilită între operațiunile de leasing și contractul de leasing 220
Secțiunea a 2-a. Natură juridică 222
Secțiunea a 3-a. Diferențierea contractului de leasing de alte contracte cu caracteristici asemănătoare 223
§1. Diferențierea contractului de leasing de contractul de locațiune 223
§2. Diferențierea contractului de leasing de contractul de vânzare 225
§3. Diferențierea contractului de leasing de contractul de credit 226
Secțiunea a 4-a. Etapele unei operațiuni de leasing 227
Secțiunea a 5-a. Condițiile de valabilitate a contractului de leasing 228
§1. Aspecte introductive 228
§2. Viciile de consimțământ în cazul contractului de leasing 228

Secțiunea a 6-a. Încheierea contractului de leasing 230
§1. Considerații generale 230
§2. Momentul și locul încheierii contractului de leasing 230
Secțiunea a 7-a. Încetarea contractului de leasing 231
Secțiunea a 8-a. Mandatul convențional civil în materia contractului de leasing 234
Secțiunea a 9-a. Concluzii 234

CAPITOLUL AL IX-LEA. CONTRACTELE NENUMITE 236
Secțiunea 1. Dreptul comun în cadrul contractelor nenumite 236
Secțiunea a 2-a. Tipuri de contracte nenumite și arhitectura lor 237
§1. Considerații introductive 237
§2. Contractul de distribuție 239
2.1. Aspecte generale 239
2.2. Sediul materiei 242
2.3. Arhitectura contractului de distribuție 243
§3. Contractele de împrumut de tip mezanin 243
3.1. Noțiunea de împrumut de tip mezanin 243
3.2. Natura juridică a împrumutului de tip mezanin 245
Secțiunea a 3-a. Mandatul convențional civil în materia contractelor nenumite 245
Secțiunea a 4-a. Concluzii 246

CAPITOLUL AL X-LEA. ASPECTE PRIVITOARE LA CONSIMȚĂMÂNT ÎN LEGISLAȚIA ALTOR STATE 247
Secțiunea 1. Elveția 247
§1. Introducere 247
§2. Particularitățile consimțământului în contractul de vânzare în dreptul elvețian 247
2.1. Promisiunea de vânzare 247
2.2. Pactul de opțiune 248
2.3. Pactul de răscumpărare 249
2.4. Pactul de preempțiune 250
Secțiunea a 2-a. Republica Moldova 251
§1. Introducere 251
§2. Particularitățile consimțământului în contractul de vânzare în dreptul moldovenesc 251
2.1. Opțiunea de a vinde sau de a cumpăra 251
2.2. Dreptul de preempțiune 252
§3. Consimțământul terțului 254
§4. Consimțământul în cazul bunurilor în devălmășie 254

Secțiunea a 3-a. Italia 255
§1. Introducere 255
§2. Particularitățile consimțământului în contractul de vânzare în dreptul italian 255
2.1. Promisiunea de vânzare/cumpărare 255
2.2. Pactul de opțiune 256
2.3. Propunerea irevocabilă 256
2.4. Dreptul de preempțiune 256
§3. Implicații ale consimțământului în varietăți ale vânzării 257
3.1. Vânzarea bunurilor de gen 257
3.2. Vânzarea în masă 257
3.3. Vânzarea alternativă 258
3.4. Vânzarea unui bun viitor 258
Secțiunea a 4-a. Franța 258
§1. Introducere 258
§2. Oferta 259
2.1. Retractarea și caducitatea ofertei 259
2.2. Acceptarea ofertei 260
§3. Obligația de informare 261
§4. Timpul de gândire/răzgândire al părților 261
§5. Particularitățile consimțământului în contractul de vânzare în dreptul francez 263
5.1. Promisiunea unilaterală 263
5.2. Promisiunea sinalagmatică 265
5.3. Pactul de preferință 269
5.4. Contractul-cadru 270
§6. Consimțământul în cazul diferitelor varietăți de vânzare 271
Secțiunea a 5-a. Concluzii 272

CONCLUZII ȘI PROPUNERI *DE LEGE FERENDA* 276

ANEXĂ LEGISLAȚIE 287

ANEXĂ JURISPRUDENȚĂ 359

BIBLIOGRAFIE 371